

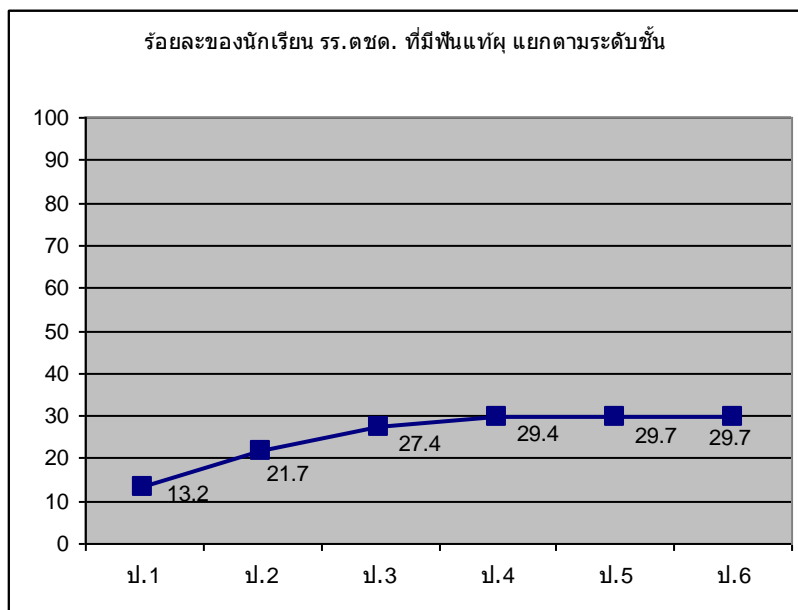
การดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 4 (2550-2559) มีหลักการหนึ่งคือให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นแกนสำคัญในการถ่ายทอดให้เด็กได้พัฒนาความรู้และทักษะต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับโอกาสในการพัฒนา อันจะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพแข็งแรงปราศจากโรค ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีส่วนในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

สุขภาพช่องปากเป็นส่วนหนึ่งของสุขภาพองค์รวม ที่จะส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีสุขอนามัยที่ดี ทั้งนี้สำนักทันตสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายได้พัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในเด็ก ประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2531 ภายใต้โครงการเฝ้าระวังทันตสุขภาพ ซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่างกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยออกแบบให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมในโครงการและมีทันตบุคลากรจาก กระทรวงสาธารณสุขเป็นที่เล็งสนับสนุนด้านวิชาการและการบริการด้านทันตกรรม แต่ด้วยบริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่ห่างไกล ยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถจัดบริการได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นการดำเนินการให้บุคลากรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถดูแลสุขภาพช่องปากนักเรียนได้ จะเอื้อประโยชน์ให้การดำเนินงานทันตสุขภาพในโรงเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องรวดเร็ว อันจะส่งผลต่อสุขภาพช่องปากที่ดีของนักเรียนโดยตรง นับเป็นการทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างหนึ่งในการประหยัดงบประมาณที่จะต้องสูญเสียไปในการรักษาบูรณะฟันหรือการปล่อยให้เด็กนักเรียนต้องทนทุกข์ทรมานกับการปวดฟัน โดยเฉพาะเราทุกคนทราบกันดีอยู่แล้วว่าโรคฟันผุเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้

สถานการณ์สุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากข้อมูลการสำรวจภาวะสุขภาพเด็กและเยาวชนและอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารปี 2556 โดยกรมอนามัย พบว่า นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5 และ 6 มีฟันแท้ผุร้อยละ 13.2, 21.7, 27.4, 29.4, 29.7 และ 29.7 ตามลำดับ

ตาราง แสดงร้อยละของนักเรียนรร.ตชด. มีฟันแท้ผุ แยกตามระดับชั้น

จากตาราง พบว่าเด็กนักเรียนมีฟันแท้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆตามระดับชั้นที่สูงขึ้น คาดการณ์ได้ว่าเมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว จะยังคงมีฟันแท้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนเข้าสู่วัยรุ่นและวัยทำงาน ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาโรคฟันผุของเด็กนักเรียน ต้องการความรู้ ความเข้าใจ ความเอาใจใส่จากผู้ปกครอง การมีทักษะการแปรงฟันที่มีคุณภาพของตัวเด็กนักเรียน ความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและภาคีเครือข่ายซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งการส่งเสริมป้องกัน การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อทันตสุขภาพ รวมถึงการได้รับบริการสุขภาพช่องปากตามความจำเป็นและเหมาะสม

พื้นที่เป้าหมาย

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน 11-44 จำนวน 207 โรงเรียน ในจำนวนนี้มี 16 โรงเรียนจาก 16 กองกำกับการที่สำนักพระราชวังร่วมกับกรมควบคุมโรคคัดเลือกให้เป็นโรงเรียน ดชด. ต้นแบบด้านสุขภาพสากลสุขอนามัย ดังนี้

รายชื่อโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้นแบบด้านสุขภาพสากลสุขอนามัย 16 รร.

ลำดับที่	กก.ตชด.	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	จังหวัด
1	11	สิงคโปร์แอร์ไลน์ส ฯ	สอยดาว	จันทบุรี
2	12	บ้านทุ่งกบินทร์	วังสมบูรณ์	สระแก้ว
3	13	เฮงเคิลไทย	ไทรโยค	กาญจนบุรี
4	14	บ้านคลองน้อย	ห้วยหิน	ประจวบคีรีขันธ์
5	21	ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์	กาบเชิง	สุรินทร์
6	22	บ้านตาเอี่ยม	น้ำขุ่น	อุบลราชธานี
7	23	บ้านหนองคู	โพนสวรรค์	นครพนม
8	24	บ้านห้วยเป้า	ปากชม	เลย
9	31	ยอดโพธิ์ทอง 1	บ้านโคก	อุดรดิตถ์
10	32	ทอท.เฉลิมพระเกียรติฯ	แม่ฟ้าหลวง	เชียงราย
11	33	เสียงไทยธารรงค์	แม่เมาะ	เชียงใหม่
12	34	จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3	ท่าสองยาง	ตาก
13	41	สันตินิมิตร	ท่าชะ	ชุมพร
14	42	บ้านเขาวัง	ร้อนพิบูลย์	นครศรีธรรมราช
15	43	บ้านทุ่งสบายใจ	สะเดา	สงขลา
16	44	การทำอากาศยานา	รือเสาะ	นราธิวาส

สำนักทันตสาธารณสุขในฐานะหน่วยงานทางวิชาการและสนองงานในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เห็นเป็นโอกาสอันดียิ่ง ในการบูรณาการงานสุขภาพช่องปาก รวมไปถึงสุขภาพโดยทั่วไป ทั้งนี้ได้จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรครูในโรงเรียน ดชด.ให้สามารถจัดระบบการเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนและประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ โดยได้ดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน ดชด.ทุกแห่ง และเน้นย้ำในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ต้นแบบ จำนวน 16 แห่งที่คัดเลือกโดยสำนักพระราชวัง เพื่อให้ทั้ง 16 โรงเรียนเป็นต้นแบบทั้งด้านสุขภาพ

และสุขภาพจิต ซึ่งมีสุขภาพช่องปากเป็นส่วนหนึ่งของสุขภาพองค์รวม ที่มีส่วนในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพที่ดำเนินการในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1. กิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์
2. ตรวจสุขภาพช่องปากโดยครูหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และให้บริการรักษา เช่น ทาฟลูออไรด์วานิชในเด็กก่อนวัยเรียน บริการอุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินปูน เคลือบหลุมและร่องฟันในเด็กวัยเรียน
3. โรงเรียนมีการจัดทำระบบรายงานและระบบข้อมูลโดยใช้แบบ ท 001 ท 002 และท 003 ตามระบบเฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน กองกำกับการและหน่วยงานสาธารณสุขในระดับตำบลและอำเภอ
4. การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การแปรงฟันจากสำนักทันตสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทปเพลงแปรงฟัน แก้วน้ำ แปรงสีฟันและยาสีฟัน
5. จัดการประชุม/อบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นระยะๆ

เป้าหมายตามแผน กพด. ระยะ 5 (ตั้งแต่ปี 2560) เด็กนักเรียนฟันดีไม่มีผุ ร้อยละ 52
ฟันดีไม่มีผุ หมายถึง เด็กนักเรียนได้รับการอุดฟัน ไม่มีฟันผุในปากหรือฟันถูกถอน

ภาพกิจกรรม การดำเนินงานโครงการฯตามพระราชดำริ ปี ๒๕๖๐ สำนักทันตสาธารณสุข โดยบูรณาการงานไปกับสำนักส่งเสริมสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ตรวจเยี่ยมเสริมพลังโรงเรียนต้นแบบด้านสุขภาพในโครงการพระราชดำริฯ(กพด) รร.เฮียงไทยดำรง (เชียงใหม่) โรงเรียนมีปัญหา ครูอนามัยย้าย ทำให้การทำงานด้านสุขภาพไม่ต่อเนื่อง ได้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการดูแลสุขภาพนักเรียน และฝึกเด็กชั้น ป.๕-๖ เป็นแกนนำด้านสุขภาพช่วยดูแลน้องๆ

๒. การตรวจเยี่ยมเสริมพลังสู่จรในการพัฒนาสุขภาพเด็กไทยมอแกน อ.คุระบุรี จ.พังงา พบว่า เด็กฟันผุเกือบทุกคน ส่วนใหญ่ไม่มีแปรงและยาสีฟัน ได้ให้ทันตสุขศึกษาผ่านการเล่นเกมส์ ซึ่งช่วยลดช่องว่าง เรื่องการสื่อสารด้วยภาษาและแจกชุดแปรง-ยา หลังการเล่นเกมส์ ซึ่งเด็กฯสัญญาว่าต่อไปนี้จะแปรงฟันทุกวัน

๓. การประชุม/สัมมนา

- ๓.๑ ร่วมจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร(กพด) ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔
- ๓.๒ จัดประชุมเสริมสร้างศักยภาพครูตชด.และบุคลากรสาธารณสุขร่วมกับสำนักส่งเสริมสุขภาพ
- ๓.๓ จัดบูชกิจกรรรมฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ สังกัดกทม.ร่วมกับกรมควบคุมโรค
- ๓.๔ จัดประชุมระดมความคิดเห็นและการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและหน่วยงานสาธารณสุข
- ๓.๕ ร่วมประชุมและวิทยากรกลุ่มในการประชุมพัฒนาสุขภาพीलอนามยสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามโครงการพระราชดำริฯ (กพด)

ร่วมจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร(กพด) ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

จัดประชุมเสริมสร้างศักยภาพครูตชด.และบุคลากรสาธารณสุขร่วมกับสำนักส่งเสริมสุขภาพ

จัดบูชกิจกรรรมฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ สังกัดกทม.ร่วมกับกรมคร.

ประชุมการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับหน่วยงานสาธารณสุข

ร่วมประชุมและวิทยากรกลุ่มในการประชุมพัฒนาสาขาภิบาลอนามัยสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพระปริยัติธรรม
ตามโครงการพระราชดำริฯ (กพด)